

Medijų ir informacinio raštingumo integracijos galimybės į 9-10, 11-12 klasių dalykų turinį.

Naudoti dokumentai: Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos, 2008 m.; Vidurinio ugdymo bendrosios programos 2011 m.;

Pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros projektas (2014 m.).

Lietuvių kalba ir literatūra, 2014 m. projektas (9-10 klasės)

Uždaviniai:

- atsirinktų ir kritiškai vertintų informaciją, pateikiamą įvairiais informacijos kanalais (laikraščių, televizijos, radijo, interneto portalų, socialinių tinklų);
- domėtusi Lietuvos viešąja erdve, joje skirtų subjektyvią nuomonę ir objektyvius faktus, nešališkai teikiamą informaciją ir propagandą, įžvelgtų melą ir manipuliavimą žodžiais bei vaizdais, mokėtų jiems atsispirti.

Mokymosi pasiekimai:

Demonstruoja teksto suvokimo gebėjimus

- skiria tekstų tipą, žanrą ir funkcinį stilių; gali paaiškinti jų pagrindines savybes ir paskirtį;
- gali paaiškinti, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties / adresato, tipo ir autoriaus individualybės;
- geba atpažinti ir apibūdinti tekste panaudotas raiškos priemones ir jų paskirtį;
- atpažįsta pagrindinius įtakos darymo būdus;
- paaiškina, kaip siejasi tekstas ir lentelė, vaizdas arba jį lydintis garsas.

Geba kurti tekstus žodžiu ir raštu

- randa teksto kūrimui reikiamą informaciją bibliotekoje ir internete, kritiškai pasirenka šaltinius, tinkamai jais remiasi bei juos nurodo;
- geba sukurti įvairių tipų ir žanrų tekstus (rašinius, santraukas, esė, komentarus ir nuomones, gyvenimo aprašymą, prašymą ir pan.);
- pasiremdami šaltiniu, tiksliai ir išsamiai apibūdina tekstus, kuriuos išgirdo ir perskaitė, ir juos įvertina remdamiesi asmenine patirtimi ir nuostatomis;

Kalbos vartojimo ugdymo veiklos:

Komunikacija žodžiu ir raštu

Bendravimas internetinėse pokalbių svetainėse. Komentarų rašymas. Lingvistinė etika, orumas. Anonimiškumo poveikis kalbos

vartojimui.

Teksto suvokimas

- Informaciniai, publicistiniai, praktiniai tekstai, jų ypatybės ir paskirtis. Skirtingų tipų tekstų skaitymas ir vertinimas.
- Žiniasklaidos paskirtis ir ypatybės. Žiniasklaidos žanrai: naujienos, reportažas, analitinis straipsnis, nuomonė, replika, interviu, reklama. Fakto ir požiūrio skyrimas. Antraščių paskirtis. Televizija ir radijas: visuomeniniai ir privatūs transliuotojai. Programų sudarymo principai. Tiesioginės ir užslėptos poveikio priemonės. Kalbos laisvė ir jos ribos.
- Tinklapiai. Informacijos internete patikimumo vertinimas. Informacijos kaupimas ir sisteminimas.
- Žodinės ir vaizdinės, grafinės medžiagos siejimas.

Tekstų kūrimas žodžiu ir raštu

- Naujienų rašymas: medžiagos ir informacijos šaltinių pasirinkimas ir atsakomybės prisiėmimas už paskelbtą informaciją. Naujienų antraštės. Interviu rašymas: pasirengimas, klausimų uždavimas, rašymas, redagavimas ir sudarymas. Nuomonių rašymas: savo nuomonės apie diskutuojamą problemą reiškimas ir jos paaiškinimas.

Pilietiškumo pagrindai (9-10 klasės)

| Nuostatos | Gebėjimai | Žinios ir supratimas |
|---|---|--|
| <p>Kritiškai ir konstruktyviai vertinti žiniasklaidos priemonių ir viešosios nuomonės teikiamą informaciją apie valstybės gyvenimo reiškinius ir pilietinės visuomenės būklę.</p> <p>Sąžiningai ir atsakingai skleisti informaciją.</p> | <p>1.4. Analizuoti ir kritiškai vertinti žiniasklaidoje svarstomas problemas ir teikiamą informaciją. Naudotis visuomenės informavimo priemonėmis renkant informaciją ir reiškiant nuomonę visuomeninio gyvenimo klausimais. Informacijai pristatyti naudoti IKT.</p> | <p>1.4.1. Paaiškinti teigiamą ir neigiamą žiniasklaidos įtaką asmeniui ir paskiroms grupėms.</p> <p>1.4.2. Nusakyti demokratinės žiniasklaidos principus ir paaiškinti nepriklausomos žiniasklaidos vaidmenį demokratinėje valstybėje.</p> <p>1.4.3. Paaiškinti, kodėl informacija gali būti interpretuojama skirtingai, kokios būna tokio interpretavimo pasekmės.</p> <p>1.4.4. Apibūdinti informacinę visuomenę, jos problemas ir pavojus.</p> <p>1.4.5. Paaiškinti žinių ir kuriančiosios visuomenės esmę; gebėti paaiškinti nuolatinio mokymosi svarbą demokratinėje valstybėje.</p> <p>1.4.6. Paaiškinti elektroninės valdžios teikiamas galimybes piliečiams prisidėti prie demokratijoje kūrimo.</p> |

Istorija (9-10 klasės)

| Nuostatos | Gebėjimai | Žinios ir supratimas |
|---|--|--|
| Kritiškai vertinti istorijos šaltinius. | 3.1. Išskirti iš nagrinėjamų istorijos šaltinių skirtingus požiūrius į juose perteikiamus įvykius ir juos paaiškinti. | 3.1.1. Paaiškinti, kodėl atsirado skirtingų praeities interpretavimų. |
| Turėti savo argumentuotą požiūrį į istorijos šaltiniuose perteikiamus istorijos įvykius ir reiškinius. | 3.3. Atsirinkti informaciją iš įvairių istorijos šaltinių, kompiuterinių mokymo priemonių, internetinių tinklalapių, vertinti jos patikimumą mokantis istorijos. | 3.3.1. Apibūdinti istorijos šaltinius, iš kurių sužinome apie nagrinėjamus istorijos laikotarpius. |
| Siekti įvairiais aspektais ir būdais perteikti informaciją apie praeitį. | | |
| Įsiklausyti į kitokią nuomonę apie nagrinėjamus įvykius ir kritiškai ją vertinti. | | |
| Siekti įvairiais aspektais ir būdais perteikti informaciją apie praeitį. Įsiklausyti į kitokią nuomonę apie nagrinėjamus įvykius ir kritiškai ją vertinti. | 4.1. Dalyvio, jaunojo tyrinėtojo lūpomis perteikti informaciją (raštu, žodžiu, naudojantis informacinėmis technologijomis) apie istorijos įvykius ir reiškinius. | 4.1.1. Nurodyti svarbiausius nagrinėjamų istorijos laikotarpių įvykius, reiškinius ir procesus. |

Istorija (11-12 klasės)

BENDRASIS KURSAS

Nuostata

Vertinti istorijos šaltinių teikiamą naudą istorijos pažinimui.

• Esminis gebėjimas.

Argumentuotai ir kritiškai vertinti istorijos šaltiniuose pateikiamą informaciją.

| | |
|--|--|
| 9.1. Įvertinti istorinio šaltinio tinkamumą atsakant į klausimus apie praeitį. | 9.1.1. Paaiškinti, kaip reikia atrinkti istorinius ir kitus informacijos šaltinius norint gauti informacijos apie praeitį. 9.1.2. Nurodyti, kokią tiesioginę ir netiesioginę informaciją gali teikti istorijos ar kitas informacijos šaltinis. 9.1.3. Apibrėžti istorinio šaltinio teikiamą naudą visuomenės raidos rekonstrukcijai. |
| 9.2. Nagrinėti, vertinti ir interpretuoti informaciją, gautą iš įvairių informacijos šaltinių (pirminių istorijos šaltinių, istorikų tekstų, medijų). | 9.2.1. Paaiškinti, kaip istorijos šaltinio ir teksto teikiama informacija priklauso nuo autoriaus pažiūrų, įsitikinimų. 9.2.2. Nurodyti veiksnus, lemiančius skirtingas to paties praeities įvykio, reiškinių ir proceso interpretacijas. 9.2.3. Atpažinti skirtingus to paties įvykio, reiškinių ir proceso aprašymus informacijos šaltinyje. 9.2.4. Atpažinti šališkumą istorijos šaltiniuose ir tekstuose. |
| IŠPLĖSTINIS KURSAS Nuostata Vertinti istorijos šaltinių teikiamą naudą istorijos pažinimui. • Esminis gebėjimas Argumentuotai ir kritiškai vertinti istorijos šaltiniuose pateikiamą informaciją. | |
| 4.7. Įvertinti pramonės perversmą kaip prielaidą atsirasti masinei kultūrai. | 4.7.1. Apibūdinti sąvoką „elito ir masinė“ kultūra. 4.7.2. Paaiškinti urbanizacijos, industrializacijos poveikį kultūros raidai. 4.7.3. Nustatyti naujų technikos išradimų įtaką kultūros raidai. |
| 9.2. Nagrinėti, vertinti ir interpretuoti informaciją, gautą iš įvairių informacijos šaltinių (pirminių istorijos šaltinių, istorikų tekstų, medijų). | 9.2.1. Paaiškinti, kaip istorijos šaltinio ir teksto teikiama informacija priklauso nuo autoriaus pažiūrų, įsitikinimų. 9.2.2. Nurodyti veiksnus, lemiančius skirtingas to paties praeities įvykio, reiškinių ir proceso interpretacijas. 9.2.3. Atpažinti skirtingus to paties įvykio, reiškinių ir proceso aprašymus informacijos šaltinyje. 9.2.4. Atpažinti šališkumą istorijos šaltiniuose ir tekstuose. |

Geografija (9-10 klasės)

| Nuostatos | Gebėjimai | Žinios ir supratimas |
|--|--|--|
| Ugdyti pilietį, atsakingą už savo krašto, Europos kultūros likimą. | 2.8. Analizuojant, lyginant ir kritiškai vertinant įvairius informacijos šaltinius, nustatyti kraštovaizdį lemiančius veiksniai ir argumentuotai išsakyti savo nuomonę apie jo kitimą. | 2.8.1. Nusakyti, kaip kraštovaizdį formuoja gamtiniai ir antropogeniniai veiksniai. 2.8.2. Nusakyti teigiamą ir neigiamą žmonių veiklos įtaką gamtinei aplinkai. |
| | 2.9. Analizuojant, lyginant ir kritiškai vertinant įvairius šaltinius, diskutuoti ir išsakyti savo nuomonę apie paveldo išsaugojimo problemas. | 2.9.1. Paaiškinti, kas yra saugomos teritorijos, ir pasakyti, koks yra jų statusas. |
| | 2.15. Analizuojant įvairius informacijos šaltinius, vertinti gamtos išteklių (atsinaujinančiųjų ir neatsinaujinančiųjų) naudojimą, geografinį jų pasiskirstymą. | 2.15.1. Parodyti pasaulio ūkio išteklių įvairovę (gamtos ir žmonių sukurti ištekliai), geografinį jų pasiskirstymą. Paaiškinti racionalaus gamtos išteklių naudojimo ir biologinės įvairovės saugojimo svarbą. |
| | 4.1. Savarankiškai suplanuoti gamtinius, socialinius ir ekonominius stebėjimus ir tyrimus, pasirinkti tinkamas strategijas. | 4.1.1. Nurodyti aplinkos tyrimo ir informacijos įvairovės tvarkymo metodus. |

Stebint aplinką ir atliekant tyrimus, mokiniai mokomi naudotis informacijos šaltiniais (ne tik geografijos, bet ir kitais), juos kritiškai vertinti patikimumo ir informatyvumo požiūriu. Naudodamiesi žemėlapiais, atlieka Lietuvos, Baltijos jūros regiono, Europos šalių gamtinius, socialinius ir ekonominius tyrimus, ieško galimo problemų sprendimo ir daro išvadas (pvz., Baltijos jūros fizinės ypatybės, ūkinė reikšmė ir dabartinė ekologinė situacija, infrastruktūros sudėtis ir reikšmė). Gautus rezultatus perteikia įvairiomis formomis.

Ekonomika ir verslumas (9-10 klasės)

| Nuostatos | Gebėjimai | Žinios ir supratimas |
|--|--|--|
| Formuoti supratimą, kad nieko nemokamo nėra ir kad priimančias sprendimus reikia palyginti alternatyvias sąnaudas ir naudą. Stengtis racionaliai pirkti ir tinkamai vartoti. | 1.7. Vertinti kainų poveikį vartotojo elgsenai. | 1.7.1 Suformuluoti paklausos dėsnį. Aiškintis, kokie veiksniai veikia prekių ir paslaugų paklausą. |
| | 1.8. Paaiškinti, kaip, keičiantis prekių kainoms, kinta susijusių prekių paklausa. | 1.8.1. Apibūdinti susijusias prekes kaip prekes, pakeičiančias viena kitą vartojimo procese, arba prekes, papildančias viena kitą. |
| Pripažinti mokslo ir informacijos įtaką verslumo formavimui ir verslininko kompetencijos ugdymui. | 3.3. Vertinti technologijų ir inovacijų poveikį žmonėms ir visuomenei. | 3.3.1. Paaiškinti, kaip verslininkai, būdami novatoriai, randa efektyvesnių išteklių naudojimo būdų. |

Etika (9-10 klasės)

| Nuostatos | Gebėjimai | Žinios ir supratimas |
|--|---|---|
| Saugiai naudotis internetu ir bendravimo virtualioje aplinkoje priemonėmis. | 2.3. Įvertinti bendravimo internete priemonių teikiamas galimybes – naudą ir grėsmes. Pranešti apie aptiktą žalingą informaciją internete (pornografinio, pedofilinio, rasinę ir tautinę nesantaiką, smurtą ar patyčias kurstančio pobūdžio). Laikytis „saugesnio interneto“ taisyklių. | 2.3.1. Paaiškinti, kaip modernios IKT priemonės keičia žmonių bendravimą šiuolaikiniame pasaulyje. 2.3.2. Žinoti bendravimo internete priemonių naudojimo tikslus ir problemas. 2.3.3. Papasakoti apie žalingos informacijos prevencijos programą „Saugesnis internetas“. |
| Pagarbiai žvelgti į kitos lyties bendraamžius ir kritiškai vertinti su lytiškumu susijusius stereotipinius įvaizdžius. | 2.4. atpažinti su lytiškumu susijusius mąstymo stereotipus. Įvertinti asmeninius tarpusavio santykius, norima linkme juos keisti. Pagarbiai bendrauti su kitos lyties bendraamžiais. | 2.4.1. Suvokti lytiškumo raišką, paaiškinti vyriškumo ir moteriškumo sampratą. 2.4.2. Paaiškinti santykių su kitos lyties bendraamžiais ypatumus (kolegiški, draugiški, artimi, tolimi, teigiami, neigiami, įtempti). Suprasti šių skirtingų santykių priežastis. |
| Vertinti populiariosios kultūros pozityvius ir profesionalius aspektus ir įžvelgti galimas | 4.3. gebėti formuluoti ir pagrįsti savo individualų požiūrį į populiariąją kultūrą. | 4.3.1. Apibūdinti, kas būdinga šiuolaikinei kultūrai ir šiuolaikinei visuomenei, aiškintis, |

| | | |
|---|--|---|
| paviršutiniškumo apraiškas. | | kurios vertybės yra pastovios, o kurios kinta. 4.3.2. Paaiškinti, su kokiais iššūkiais susiduria jaunimas. |
| Būti kritiškam žiniasklaidos ir reklamos atžvilgiu. | 4.4. Domėtis šiuolaikinių informacijos priemonių naujovėmis, mokėti pasirinkti informaciją. Kultūringai elgtis internete. analizuoti ir kritiškai vertinti žiniasklaidos pateikiamą informaciją, reklamas. | 4.4.1. Apibūdinti, kas yra žiniasklaida ir kokios yra jos rūšys. 4.4.2. Paaiškinti, kaip reklama naudojama visuomenės gyvenime ir kokie jos tikslai. 4.4.3. Paaiškinti kompiuterių svarbą kasdienei žmogaus ir mokymosi veiklai; žinoti, kaip saugiai ir atsakingai juo naudotis. |

Informacinės technologijos (9-10 klasės)

| Nuostatos | Gebėjimai | Žinios ir supratimas |
|--|---|---|
| Kritiškai vertinti informacinių ir komunikacinių technologijų galimybes ir privalumus, atsakingai taikyti šias technologijas mokantis ir kasdienėje veikloje. Pripažinti ir gerbti autorių teises, rūpintis duomenų saugumu. | 1.8. Paaiškinti IKT svarbą kasdienei žmogaus veiklai. | 1.8.1. Paaiškinti, kas yra elektroninė demokratija ir elektroninė valdžia, kaip naudotis jų teikiamomis galimybėmis. 1.8.2. Naudotis elektroninėmis paslaugomis. |
| | 1.7. Teisėtai naudoti kompiuterio programas bei autorių darbus, rūpintis duomenų saugumu. | 1.7.1. Paaiškinti programinės įrangos platinimo rūšis. 1.7.2. Apibūdinti licencijos sąvoką. 1.7.3. Apibūdinti autorių teises ir jų laikytis. |
| Tobulinti savo komunikacinius gebėjimus, reikalingus | 4.2. Naršant internete naudotis pagrindinėmis naršyklės galimybėmis. | 4.2.1. Paaiškinti naršyklės adresyno paskirtį. |
| | 4.3. Atlikti paieškos sistemoje išplėstinę paiešką. | 4.3.1. Paaiškinti išplėstinės paieškos paskirtį. |

| | | |
|---|--|---|
| saugiai bendrauti internetu. Atsakingai ir saugiai naudotis interneto galimybėmis ir paslaugomis. | 4.4. Naudotis elektroninio pašto programa. | 4.4.1. Paaiškinti kodų lentelės paskirtį. Pateikti Lietuvoje naudojamų kodų lentelių (koduočių) pavyzdžių. 4.4.2. Paaiškinti laiškų rūšiavimo pagal įvairius kriterijus naudą. 4.4.3. Paaiškinti adresų knygos paskirtį, jos naudą. 4.4.4. Išvardyti veiksmus, kuriuos galima atlikti su adresų knyga. |
|---|--|---|

Informacinės technologijos (11-12 klasės)

| Nuostatos: <ul style="list-style-type: none"> • Jaustis atsakingu informacinės visuomenės piliečiu. • Saugiai bendrauti ir bendradarbiauti elektroninėje erdvėje. • Esminiai gebėjimai: teisėtai naudotis interneto ištekliais, saugiai naudotis interneto paslaugomis. | |
|--|--|
| Gebėjimai | Žinios ir supratimas |
| 4.1. Rūpintis informacijos saugumu. | 4.1.1. Nusakyti informacijos saugumo kompiuteryje problemas. 4.1.2. Apibrėžti kompiuterio kenkėjiškų ir sukčiavimo programų sąvokas, jų žalos padarinius. 4.1.3. Apibūdinti informacijos apsaugos kompiuteryje priemones, jomis naudotis. |
| 4.2. Laikytis asmens duomenų ir autorių teisių apsaugos įstatymų. | 4.2.1. Nusakyti asmens duomenų saugumo problemas. 4.2.2. Rasti svarbiausius šalies asmens duomenų ir autorių teisių apsaugos įstatymus. 4.2.3. Apibūdinti asmens duomenų teisėtą naudojimą. 4.2.4. Apibūdinti programinės įrangos licencijavimą, autorių teises. |
| 4.3. Laikytis saugaus bendravimo ir veikimo socialiniuose tinkluose nuostatų. | 4.3.1. Apibrėžti tinklaraščio, socialinio tinklo, vikio sąvokas ir nusakyti jų paskirtį. 4.3.2. Paaiškinti, kaip saugiai užsiregistruoti ir prisijungti prie tinklaraščio paslaugas teikiančios interneto svetainės. 4.3.3. Paaiškinti, kaip saugiai užsiregistruoti ir prisijungti prie socialinio tinklo. 4.3.4. Saugiai ir teisėtai teikti įvairią informaciją viešojoje erdvėje. 4.3.5. Saugiai ir korektiškai bendrauti ir bendradarbiauti viešojoje erdvėje. |

Dailė (9-10 klasės)

| Nuostatos | Gebėjimai | Žinios ir supratimas |
|-----------|--|--|
| | 3.1. Paaiškinti, kuo svarbūs visuomenės gyvenime vizualieji reiškiniai ir reginiai. Įžvelgti populiariosios kultūros įtaką savo aplinkoje. | 3.1.3. Vartojant dailės sąvokas apibūdinti svarbiausius šiuolaikinių renginių bruožus (apšvietimas, vaizdas ekranuose, didelio formato plakatai ir kt.). 3.1.2. Nusakyti, kaip technologijos veikia šiuolaikinės dailės formas (meninę fotografiją, skaitmeninę spaudą, videomeną, kinetinį meną ir kt.). |

Dailė (11-12 klasės)

| | | |
|---|---|--|
| Esminis gebėjimas: savarankiškai vertinti vizualiosios informacijos perteikimo poveikį visuomenei. | | |
| 3.1. Paaiškinti, kaip įvairūs vizualiosios informacijos perteikimo būdai veikia žiūrovus. | 3.1.1. Paaiškinti, kaip informavimo priemonių (žiniasklaidos, medijų ir kt.) kūrėjai, naudodamiesi vizualinėmis priemonėmis (dydžių, erdvių, ritminių struktūrų santykiais, spalvų, formų, medžiagų deriniais ir kt.), paveikia žiūrovus (atkreipia jų dėmesį, priverčia įsiminti, pažadina tam tikrą emociją ir kt.). 3.1.2. Pateikti faktų apie socialiai atsakingą ir neatsakingą vizualiosios informacijos naudojimą įvairiais tikslais (gydymo, verslo, rinkimų). 3.1.3. Pateikti pavyzdžių, kaip į vizualiosios informacijos perteikimo būdus, siekiant didesnio poveikumo, integruojamos kitų menų raiškos priemonės (pavyzdžiui, ritmiškai pasikartojantys garsai reklamoje, kompiuterinėje grafikoje). | |

Muzika (11-12 klasės)

| | |
|---|--|
| Esminis gebėjimas: Analizuoti ir kritiškai vertinti Lietuvos ir pasaulio muzikinius reiškinius, nusakyti asmeninius muzikinius estetinius poreikius ir interesus. | |
| 3.1. Analizuojant esamą situaciją prognozuoti Lietuvos muzikinės kultūros vystymosi kryptis. | 3.1.1. Remiantis asmenine patirtimi komentuoti Lietuvos muzikinę kultūrą, nurodyti teigiamąsias jos ypatybes ir trūkumus. 3.1.2. Savo nuomonę argumentuoti Lietuvos kultūrinio gyvenimo faktais. |
| 3.2. Analizuoti šiuolaikinių Lietuvos ir pasaulio muzikinių kultūrų ryšius, kritiškai vertinti jų poveikį. | 3.2.1. Nurodyti požymius, kurie liudija pasaulio kultūros poveikį Lietuvos muzikai. 3.2.2. Samprotauti apie Lietuvos muzikinės kultūros pažinimo svarbą puoselėjant tautinę tapatybę. |
| 3.4. Argumentuotai paaiškinti, kuo muzikos pažinimo patirtis gali būti naudinga asmeniniame gyvenime ir renkantis profesiją. | 3.4.1. paaiškinti šiuolaikinio pasaulio garso ekologijos problemas. 3.4.2. Savais žodžiais paaiškinti sąvokų „elitinė muzika“ ir „masinė muzika“ reikšmę. 3.4.3. Išvardinti Lietuvos aukštąsias mokyklas, teikiančias su muzika susijusį išsilavinimą. |

LAISVAI PASIRENKAMIEJI MODULIAI 11-12 klasėje

- I. [Etika ir kinas](#)
- II. [Fotografija](#)
- III. [Filmų kūrimas](#)
- IV. [Kompiuterinės muzikos technologijos](#)